

نگاهی به یک دولت جنجالی در عصر مشروطه

۲۱ مرداد ۱۴۰۴ ساعت ۱۶:۳۶

کابینه علاءالسلطنه، با حضور چهره‌های شاخص سیاسی و رؤسای دولت و مجلس پیشین، در دوره‌ای پرتلاطم از تاریخ ایران پا به عرصه گذاشت. روزنامه آفتاب با لحنی ریشخندآمیز از این کابینه به عنوان نمادی از تفکیک اقتدار از استبداد یاد کرد، اما آیا این کابینه همان «تام الاختیاری» بود که ملت در انتظارش بود؟

کابینه‌هایی که در دوره مشروطه تشکیل شدند، هر کدام وارث مشکلاتی مختلف در زمینه‌های سیاسی و اقتصادی بودند. یکی از کابینه‌های شکل گرفته در آن دوره، کابینه علاءالسلطنه است که از نگاه روزنامه آفتاب، کابینه‌ای جنجالی است. «در کابینه علاءالسلطنه سه رئیس دولت پیشین، سه رئیس مجلس و کسانی حضور داشتند که همگی به تدبیر و سیاست شهره بودند. نوشته شد استقرار دولت علاءالسلطنه به این مفهوم است که بین دولت مقتدر و استبداد به درستی تفکیک و تمایز داده شده است و مردمی که از لغت اقتدار، استبداد را به ذهن متبادر می‌ساختند اینک به خوبی می‌دانند که بین این دو تفاوت‌های بنیادین وجود دارد. روزنامه آفتاب به حالتی ریشخندآمیز خطاب به دمکرات‌ها گوشزد کرد: «حزب سیاسی راست که عجالتاً از اجرای Utopies‌های دور و دراز خود از قبیل تقسیم اراضی و اموال و بهبودی حال معدنچیان و حق رأی نسوان و غیره صرف نظر کرده بذل مساعدت نمایند که این هیئت حکومت جدید به استقرار امنیت شوارع و بلدان که کلید حفظ استقلال و محروسیست وطن است فائق آمده ملت را داخل خط ترقی و تمدن نموده آتیه ایران را تأمین داده اعتبارات از دست رفته را دوباره به دست آورد» برخی از مطلعین این کابینه را «تام الاختیار» خواندند، و این «همان حکومتی است که از دیرباز وجهه آمال ارباب حل و عقد متوجه به زمامداری او و چشم امیدواری عموم ملت به طرف قدم گذاری یک چنین کابینه در صفحه سیاست این آب و خاک گشوده و در انتظار بودند» نویسنده کابینه علاءالسلطنه را دارای «جامعیت و اجتماع شرایط» می‌دانست، کابینه‌ای که برای نخستین بار به صحنه سیاست ایران گام نهاده است.»

منبع: حسین آبادیان، ایران از سقوط مشروطه تا کودتای سوم اسفند، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۵، ص